

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juli 1914 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av lägenheten Ljungebo till staden Västervik.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 1 maj 1914 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning remitterad proposition, nr 71, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t och kronan må till staden Västervik utan ersättning avstå från anspråk å lägenheten Ljungebo å nämnda stads område.

I berörda ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Sedan fråga uppstått, att staten skulle å staden Västerviks område anlägga ett nytt hospital, träffade den kommission, som jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag förberedde hospitalsanläggningen, den 26 oktober 1904 avtal med ägarna till den för anläggningen behövlige lägenheten Marnäs om lägenhetens försäljning till kronan för ett belopp av 25,000 kronor.

Större delen av det för hospitalet erforderliga området hade Västerviks stad redan genom beslut av stadsfullmäktige den 11 oktober 1904 erbjudit staten, men genom beslut den 8 december 1904 och den 2 januari 1905 erbjödo sig stadsfullmäktige att ytterligare befordra hospitalsanläggningen. Enligt det senare beslutet åtog sig sålunda stadsfullmäktige att, för den händelse hospitalet för sydöstra Sverige förlades till Västervik, förbinda sig och staden att, bland annat, gälda köpeskillingen för lägenheten Marnäs, samt att hela det område, stadsfullmäktige sålunda förut och nu beslutat överlämna till hospitalet, skulle,

liksom lägenheten Marnäs m. fl. lägenheter, tillhandahållas Kungl. Maj:t och kronan gravationsfria och i den mån, sådant för hospitalet erfordrades.

På Kungl. Maj:ts förslag beviljade härefter riksdagen år 1906 erforderligt anslag för uppförande av ett hospital på ett med en hel-dragen grön linje å en av stadsingenjören J. A. A. Nyström upprättad karta av den 21 oktober 1904 utmärkt markområde, vilket omfattade såväl de av stadsfullmäktige direkt utlovade områdena som, bland annat, lägenheten Marnäs med undantag endast av en mindre till Marnäs hörande lägenhet, benämnd Ljungebo.

Lägenheten Marnäs har en areal av omkring 76 tunnland eller omkring 37,54 hektar, och den däri ingående lägenheten Ljungebo omfattar 3,275 hektar. Sistnämnda lägenhet har ett i förhållande till byggnadsplatsen avlägset och svårtillgängligt läge.

Sedermera köpte emellertid staden Västervik enligt köpebrev den 15 november 1906 för ovan nämnda belopp lägenheten Marnäs av uppgiven anledning att förhindra möjlig försäljning av lägenheten till annan person och för att i sinom tid till kronan genom gåvobrev överlämna sagda lägenhet samtidigt med övriga områden, vartill staden förbundet sig.

I skrivelse den 9 september 1912 har medicinalstyrelsen anmält, att stadens åtaganden numera fullgjorts och lagfart för Kungl. Maj:t och kronan erhållits å hela det ovan omtalade, inom den gröna linjen å Nyströmska kartan belägna området, varemot staden tills vidare behållit den utanför samma linje liggande lägenheten Ljungebo.

Medicinalstyrelsen anför i anledning härav följande:

»Det synes medicinalstyrelsen uppenbart att, om allt tillgått så, som med kommissionen avtalats, och Västerviks stad sålunda endast erlagt köpeskillingen för Marnäs med staten som köpare, så hade med köpet av sig självt följt den till Marnäs ostridigt hörande lägenheten Ljungebo, som därför också nu skulle varit i kronans hand, ehuru väl den ej varit ämnad att ingå i själva hospitalsområdet. — På denna omständighet grundar medicinalstyrelsen sin åsikt, att Västerviks stad kan förpliktas att till kronan ytterligare överlämna lägenheten Ljungebo.

I skriftväxling härom mellan medicinalstyrelsen och stadsfullmäktige hava de senare uti skrivelse av den 1 maj 1907 anført, att det icke varit stadens mening, att Ljungebo skulle inbegripas i upplåtelsen till hospitalet, utan att stadsfullmäktige endast avsett att upplåta det inom heldragen grön linje å stadsingenjören Nyströms meromnämnda karta angivna området, varför stadsfullmäktige hemställde, att medicinalstyrelsen utan vidare skulle avstå från varje anspråk på ifrågavarande lägenhet Ljungebo (även Brändekärr kallad) eller att, därest medicinalstyrelsen funne sig därtill förhindrad, styrelsen ville hos Kungl. Maj:t utverka, att Kungl. Maj:t täcktes till riksdagen avlåta proposition därom, att staden fritoges från varje skyldighet att avträda lägenheten.

Medicinalstyrelsen, som icke ansett sig befogad att avstå från kravet på Ljungebo, får därför nu, sedan staden Västervik i allt övrigt fullständigt uppfyllt sina åtaganden i fråga om markupplåtelse till hospitalet, vägar dit, intecknings avlämnande till trygghet mot vattnets förorenande i sjön Maren med mera, överlämna frågan om lägenheten Ljungebo till Kungl. Maj:ts nådiga prövning. Och vill medicinalstyrelsen därvid, med hänsyn till det frikostiga sätt, varpå Västerviks stad bidragit till beredande av en ypperlig plats för det nya hospitalet och då Ljungebo för detsamma skulle hava blott ringa värde, i underdånighet hemställa, att lägenheten måtte få av staden behållas.

Skulle Kungl. Maj:t annorlunda besluta, täcktes Kungl. Maj:t förordna om åtgärder för lägenhetens överlämnande till Västerviks hospital att begagnas såsom bostäder för ekonomibetjäning »

Justitiekanslersämbetet har, till följd av remiss, den 4 april 1913 avgivit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

»Det är uppenbart, att anläggandet på statens bekostnad av ett stort hospital å staden Västerviks område för staden medfört betydande fördelar. För vinnande av dessa fördelar är det, som staden genom beslutet den 2 januari 1905 förbundit sig, bland annat, att gälda den köpeskilling, 25,000 kronor, som staten enligt avtalet den 26 oktober 1904 skulle erlægga för lägenheten Marnäs. Staten har nu fullgjort sitt åtagande att uppföra hospitalet, och staden är följaktligen lagligen skyldig fullgöra sin förbindelse. Då emellertid — utan att inhämta medgivande från staten — staden själv inköpt lägenheten Marnäs för samma köpeskilling, som staten utfäst, borde det tydligen åligga staden att, i stället för att gälda den av staten utfästa köpeskillingen, tillhandahålla staten allt vad staden för densamma bekommit, nämligen hela lägenheten Marnäs, således även lägenheten Ljungebo.

Då emellertid, enligt medicinalstyrelsens uppfattning, staden på ett frikostigt sätt bidragit till beredande av plats för hospitalet, och lägenheten Ljungebo för detsamma skulle hava blott ringa värde, tala dessa omständigheter onekligen för den begärda eftergiften.

Därest således Kungl. Maj:t skulle finna skäligt lämna bifall till den föreliggande underdåniga framställningen, uppstår fråga, huruvida jämväl riksdagens samtycke erfordras. Enär lägenheten Ljungebo icke kommit i statens ägo, kan 77 § regeringsformen icke vara i detta fall tillämplig. Däremot kan möjligen riksdagens bifall anses erforderligt på den grund, att riksdagen kan antagas hava beviljat anslaget till hospitalets uppförande under den förutsättning, att lägenheten Ljungebo skulle ingå i hospitalets område. I den nådiga propositionen till 1906 års riksdag om anslaget beviljande anges nämligen å sidan 221, att i det område, varpå hospitalet skulle uppföras, inginge lägenheten Marnäs med en areal av omkring 76 tunnland, således även lägenheten Ljungebo. Då sistnämnda lägenhet emellertid ansetts av ringa värde för hospitalet, torde vad den nådiga propositionen innehåller i anmärkta hänseende icke hava varit av någon särskild betydelse för riksdagen vid fattande av dess beslut.»

På sätt i justitiekanslersämbetets utlåtande anföres, torde det åligga staden Västervik att tillhandahålla kronan jämväl lägenheten Ljungebo.

Såsom ovan nämnts, ingick emellertid ej lägenheten i det med grön linje å den för riksdagen framlagda kartan angivna område för hospi-

Departements-
chefen.

talet. Den i propositionen angående hospitalsanläggningen intagna uppgiften på det blivande hospitalsområdets areal innefattade däremot lägenheten Marnäs med inräknande av Ljungebo.

Lägenheten Ljungebo, som enligt medicinalstyrelsens uppgift är bebyggd med tvenne mindre boningshus, uppskattade jämte uthus till omkring 1,000 kronors värde, tillhör icke de nämnda område angränsande fastigheterna. Enligt vad jag inhämtat, är den för hospitalet förvärvade mark, oavsett ifrågavarande lägenhet, fullt tillräcklig för hospitalets behov, och något framtida behov av lägenheten är ej heller att förvänta.

Med hänsyn till dessa omständigheter och då staden genom upplåtande eller bekostande av den för hospitalet erforderliga mark, förutom Ljungebo, uppgående till sammanlagt omkring 171,075 hektar, ävensom genom beredande av åtskilliga förmåner för hospitalet i avseende å strand- och vattenrätt, vägförhållanden m. m., gjort avsevärda uppföringar för hospitalsanläggningen, torde stadens önskan att få behålla lägenheten Ljungebo böra kunna tillmötesgå.

Då, såsom jag ovan frambållit, i propositionen angående hospitalsanläggningen i viss mån räknats även med detta område, torde emellertid ärendet böra underställas riksdagens prövning.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 9 juli 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid slutbehandling inom utskottet av förestående ärende hava närvarit: herrar Persson, Ericsson, Odelberg, Paulson, Pers, Lindblad, Lundell, Linders, Nilsson i Tånga, Öberg, Kronlund, greve Wachtmeister, Ingeström, Rosén, Ekerot och Bosson.
